

IN KORT BESTEK

Colofon

De in 1945 opgerichte Stichting van de Arbeid is een (privaatrechtelijk) landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in Nederland. Thans zijn in de Stichting vertegenwoordigd de Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW), de Koninklijke Vereniging MKB Nederland (MKB-Nederland), de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV) en de Vakcentrale voor Professionals (VCP).

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

T 070 3499 577

E info@stvda.nl

www.stvda.nl

© 2018, Stichting van de Arbeid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid.

Fotografie: Dirk Hol, Spaarnestad Haarlem (pagina 7)

Ontwerp/print: Huisdrukkerij SER

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat is de Stichting van de Arbeid	4
De agenda	5
Werkzaamheden	6
Belangrijke akkoorden, aanbevelingen en adviezen	8
Samenwerking met andere organisaties	10
Meer weten	11
Bijlage 1 adressen	12
Bijlage 2 organigram	12

Inleiding

Nederland is een land van overleg en samenwerking. Via overleg, onderhandelingen en uitruilen neemt men in Nederland besluiten of komt nieuw beleid tot stand. Dat geldt zeker voor onderwerpen rondom werk en inkomen; op sociaaleconomisch gebied heeft Nederland een lange overlegtraditie. Dit heet ook wel de Nederlandse overlegeconomie. Werkgevers en werknemers spelen, naast de overheid, een hoofdrol in de overlegeconomie. Zij overleggen, al dan niet georganiseerd in verenigingen, op verschillende niveaus met elkaar. Dat begint op de werkvloer, waar de ondernemingsraad (of personeelsvertegenwoordiging) en de bedrijfsleiding met elkaar overleggen. Dat kan gaan over de bedrijfsstrategie of een reorganisatie maar ook over de reiskostenvergoeding voor medewerkers.

Op sector- of brancheniveau, bijvoorbeeld in de bouw of de schoonmaak, onderhandelen vakbonden met werkgeversorganisaties over collectieve arbeidsvoorwaarden (cao's). Als zij een cao afsluiten dan geldt deze voor de hele sector of branche. In sectoren waar geen sector- of branchecao van toepassing is, kan een cao ook door een individuele werkgever met een vakbond worden gesloten. Dan geldt die cao alleen voor die ene onderneming.

Op nationaal niveau ontmoeten de centrale organisaties van werkgevers en werknemers elkaar in verschillende overleggen: de Stichting van de Arbeid en de Sociaal-Economische Raad (SER).

De Stichting van de Arbeid bestaat alleen uit werkgevers en werknemers. In de SER zit naast de werkgevers en werknemers ook nog een derde partij, de onafhankelijke deskundigen (kroonleden). In beide overlegorganen gaat het over het te voeren sociaaleconomisch beleid in Nederland.

*Werkgevers en werknemers overleggen
in de Stichting van de Arbeid op basis
van gelijkwaardigheid*

Wat is de Stichting van de Arbeid

De Stichting van de Arbeid is een landelijk overlegorgaan waarin twee partijen zitten: de centrale organisaties van werkgevers en die van werknemers. Samen worden zij ook wel de sociale partners genoemd. Zij overleggen, discussiëren en onderhandelen over zaken die voor alle werkgevers en werknemers in Nederland van belang zijn. De Stichting staat voor hun belangen.

De sociale partners overleggen in de Stichting op basis van gelijkwaardigheid. Zij onderhandelen over aanbevelingen aan hun leden: de brancheverenigingen van werkgevers, de vakbonden, afzonderlijke bedrijven en hun medezeggenschap. Vanuit haar belangenbehartigende rol streeft de Stichting ernaar overheidsbeleid te beïnvloeden, bijvoorbeeld door adviezen uit te brengen of te overleggen met bewindspersonen. Ook sluit de Stichting soms convenanten met andere (maatschappelijke) partijen.

Deelnemende organisaties

In de Stichting zitten zes organisaties; drie van werkgeverszijde en drie van werknemerszijde.

Werkgevers

- Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW)
- Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB-Nederland)
- Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO)

Werknemers

- Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV)
- Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV)
- Vakcentrale voor Professionals (VCP)

Bestuur

De Stichting heeft een bestuur met zestien leden. Er zijn twee voorzitters: een van werkgeverszijde en een van werknemerszijde. De voorzitters oefenen bij toerbeurt deze functie uit. In de even kalenderjaren is de werkgeversvoorzitter voorzitter van de Stichting, in de oneven jaren is dit de taak van de werknemersvoorzitter.

Wat is die Stichting van den Arbeid toch?

“Zoo nu en dan heeft U in de courant misschien wel eens iets gelezen over de Stichting van den Arbeid. Zoo b.v. in een berichtje, dat de Stichting van den Arbeid aan de Regeering heeft aanbevolen op korten tijd de stabilisatie van het loon- en prijspeil tot stand te brengen of in een berichtje dat de Stichting van den Arbeid aan de werkgevers aanbeveelt ook dit jaar een minimum vakantie te geven van een week met behoud van loon of in een berichtje waarin de Stichting van den Arbeid aan de arbeiders aanbeveelt af te zien van wilde stakingen, doch in georganiseerd overleg de problemen op te lossen om den bedrijfsvrede te bewaren. En misschien hebt U zich afgevraagd, wat die Stichting van den Arbeid toch wel is, dat die adviezen en aanbevelingen geeft aan de Regeering, aan werkgevers en arbeiders.”

Welnu, dit is snel gezegd. De Stichting van den Arbeid is het centrale orgaan van georganiseerde samenwerking tusschen werkgevers en arbeiders in Nederland op sociaal gebied. Doch deezee algemeenen korten zin zult gij niet genoeg vinden. Gij zult willen weten waar die Stichting van den Arbeid vandaan kwam, wie haar oprichters zijn, welk werk er verzet wordt en welke doeleinden op den duur worden nagestreefd.”

Bron

Fragment uit de rede die Dirk Stikker, de eerste werkgeversvoorzitter van het bestuur van de Stichting van de Arbeid, op 2 september 1945 hield voor de radio.

Financiering

De Stichting wordt langs twee wegen gefinancierd: voor een vierde deel rechtstreeks door de deelnemende centrale organisaties van werkgevers en werknemers en voor drie vierde deel door subsidie van de SER. De SER wordt op zijn beurt gefinancierd uit het Algemeen Werkloosheids-fonds (AWf) waaraan werkgevers de premie afdragen. Op deze manier zijn de SER en de Stichting van de Arbeid niet afhankelijk van overheidssubsidie.

De agenda

Stichting van de Arbeid en SER

De Stichting van de Arbeid en de SER verschillen op een aantal punten van elkaar:

- *de Stichting van de Arbeid is een privaatrechtelijke organisatie terwijl de SER een publiekrechtelijke instelling is;*
- *de Stichting van de Arbeid is samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. In de SER zitten behalve werkgevers en werknemers ook onafhankelijke deskundigen, de zogeheten kroonleden;*
- *in de Stichting van de Arbeid onderhandelen sociale partners met elkaar over adviezen aan de regering maar vooral ook over aanbevelingen aan hun leden, de decentrale cao-partijen; de SER adviseert vooral aan de overheid, in het bijzonder over stelselherzieningen.*

De Stichting van de Arbeid is vrijwel direct na de Tweede Wereldoorlog, op 17 mei 1945, opgericht. Werknemers en werkgevers in de Stichting stelden zich ten doel door samenwerking de wederopbouw van Nederland te ondersteunen. In de loop der jaren is het werkterrein van de Stichting veranderd. Het stimuleren van goede arbeidsverhoudingen (tussen werkgevers en werknemers) was en is nog steeds een van de belangrijkste doelstellingen van de Stichting.

Naast het adviseren over sociaaleconomische vraagstukken werd de eerste jaren binnen de Stichting ook intensief overlegd over de toekomstige organisatie van het bedrijfsleven. Daarom kwam op advies van sociale partners in 1950 de Wet op de bedrijfsorganisatie tot stand. De SER werd ingesteld als toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en tevens als adviesorgaan van de regering op sociaaleconomisch terrein. De Stichting bleef fungeren als het overlegplatform voor sociale partners waar actuele kwesties rondom werk en inkomen aan de orde komen. Waarbij de belangrijkste functie in de jaren vijftig was om te adviseren over de loonontwikkeling in de bedrijfstakken.

Veranderende agenda

De maatschappij is voortdurend in beweging. Dat zorgt ervoor dat ook het werkterrein van de Stichting steeds weer geleidelijk verandert. Het aantal onderwerpen op de overlegagenda is in de loop van de tijd aanzienlijk toegenomen. Een greep uit de hedendaagse onderwerpen:

- pensioenvoorzieningen;
- scholing, opleiding, employability;
- duurzame inzetbaarheid;
- sociale zekerheid;
- arbeidsomstandigheden;
- de arbeidskansen van groepen met een afstand tot de arbeidsmarkt zoals werkzoekenden met een migrantenachtergrond, een arbeidsbeperking, jongeren en vijftigplussers;
- combineren van arbeid en zorg.

Werkzaamheden

Werkgevers en werknemers onderhandelen in de Stichting van de Arbeid over aanbevelingen aan hun leden. Ook stelt de Stichting adviezen op aan de overheid en sluit zij convenanten.

Aanbevelingen

Het opstellen van aanbevelingen aan haar leden is een van de belangrijkste taken van de Stichting. Vaak is het de bedoeling dat deze aanbevelingen in de cao's worden opgenomen en vervolgens vertaald worden in concrete maatregelen of beleid voor de betreffende sector of het bedrijf. De aanbevelingen kunnen over uiteenlopende onderwerpen gaan; dit betreft niet alleen primaire arbeidsvoorwaarden zoals loon en pensioen maar ook secundaire arbeidsvoorwaarden zoals flexibel werken, arbeidsomstandigheden of afspraken over arbeid en zorg.

Adviezen en nota's

De Stichting publiceert behalve aanbevelingen ook adviezen. Meestal wordt een advies gegeven op verzoek van de regering of de Tweede Kamer. Soms schrijft de Stichting op eigen initiatief een advies. Een advies bevat de opvattingen (en een toelichting daarop) van de Stichting over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld pensioenkwesties of re-integratie van werknemers. Het is de bedoeling dat adviezen invloed hebben op de wet- of regelgeving.

Af en toe belicht de Stichting een onderwerp in een nota zonder dat sprake is van een direct advies. Het gaat dan meer om een positiebepaling of een stand van zaken.

Convenanten

Werkgevers en werknemers in de Stichting sluiten zo nu en dan convenanten met andere partijen. De Stichting is dan een van de tekenende partijen. Andere partijen zijn bijvoorbeeld de overheid of maatschappelijke organisaties. Een convenant wordt meestal gesloten om maatschappelijke problemen aan te pakken. Zo zijn er convenanten afgesloten om laaggeletterdheid in de samenleving te verminderen, gelijke behandeling te bevorderen of om de arbeidsparticipatie van arbeidsbeperkten te verhogen.

Uit de statuten

“De Stichting streeft haar doel na door:

- *het bevorderen van overleg tussen werkgevers en werknemers en tussen hun organisaties;*
- *het geven van informatie en advies aan organisaties van werkgevers en van werknemers;*
- *het, gevraagd dan wel ongevraagd, kenbaar maken van haar opvattingen aan de overheid en eventueel andere organisaties;*
- *het voeren van overleg met de overheid en eventueel andere organisaties;*
- *het uitvoeren of doen uitvoeren van haar bij of krachtens de wet opgedragen taken;*
- *het aanwenden van alle andere middelen die rechtens toelaatbaar zijn.”*

Werkwijze

Het bestuur komt met enige regelmaat bijeen. Dan worden de adviezen en aanbevelingen vastgesteld die de instemming van het gehele bestuur vergen. Hoewel het vrijwel nooit nodig is om over de opvattingen te stemmen, bepalen de statuten dat voor een geldig besluit ten minste drie vierde van het aantal geldig uitgebrachte stemmen nodig is.

Het eigenlijke werk van de Stichting gebeurt in diverse werkgroepen met elk een eigen werkerterrein zoals pensioenen, arbeidsmarkt, sociale zekerheid en beroepsonderwijs. De vertegenwoordigers van de centrale organisaties bepalen hun standpunt in nauw overleg met hun leden. Het bereiken van gezamenlijke opvattingen is een proces van onderhandelen en dus ook van ‘geven en nemen’. Dat vereist van alle deelnemers aan het overleg dat ze zich voortdurend de vraag stellen hoe ver zij kunnen gaan met het ‘aanpassen’ van het eigen standpunt aan de opvattingen van de andere partij. Tijdens het overleg- en onderhandelingsproces in de diverse werkgroepen van de Stichting voeren deze vertegenwoordigers dan ook regelmatig overleg met hun eigen leden over de uiteindelijk in te nemen standpunten.

Soms lukt het niet om in de werkgroepen tot een gezamenlijk standpunt te komen. De onderhandelingen worden dan op hoger niveau voortgezet, in de Agendacommissie en in enkele gevallen in het bestuur. Dit leidt niet altijd tot overeenstemming, een enkele keer blijft het advies (op onderdelen) verdeeld of achterwege.

De Agendacommissie (voorheen Looncommissie), die elke maand vergadert, coördineert het werk van de diverse werkgroepen en bereidt de vergaderingen van het bestuur voor. Het voorzitterschap van de Agendacommissie wisselt ook per kalenderjaar. Omgekeerd aan het bestuur is in de even jaren de werknemersvertegenwoordiger voorzitter, in de oneven jaren de werkgeversvertegenwoordiger.

De Stichting van de Arbeid heeft een eigen secretariaat. De medewerkers zorgen voor de ondersteuning van de werkgroepen, Agendacommissie en het bestuur. Het secretariaat is gevestigd in het gebouw van de SER. Hier vinden ook de meeste vergaderingen van de Stichting plaats.

In bijlage 2 is het organigram opgenomen.

Belangrijke akkoorden, aanbevelingen en adviezen

Op de website van de Stichting van de Arbeid staat een overzicht van alle publicaties die zijn uitgebracht. In deze brochure is een selectie van de belangrijkste publicaties opgenomen, waarna enkele akkoorden zijn uitgelicht.

1945	Oprichting van de Stichting van de Arbeid op 17 mei
1982	<i>Akkoord van Wassenaar</i> : centrale aanbevelingen inzake aspecten van een werkgelegenheidsbeleid
1993	<i>Een nieuwe koers</i> : agenda voor het cao-overleg 1994 in het perspectief van de middellange termijn
1996	<i>Nota flexibiliteit en zekerheid</i> : verbetering van de positie van uitzendkrachten en flexkrachten
2004	<i>VPL</i> : matiging van voorgenomen kabinetsbeleid met betrekking tot VUT, prepensioen en levensloop
2010/2011	<i>Pensioenakkoord</i> : verhoging van AOW- en pensioenleeftijd met flankerend beleid
2013	<i>Sociaal Akkoord</i> : kabinet en sociale partners maken afspraken om de economische crisis te bestrijden met maatregelen wat betreft werknemersverzekeringen, meer kansen voor arbeidsbeperkten, nieuwe ontslag- en flexwetgeving en stimulering van een regionale arbeidsmarkt

Akkoord van Wassenaar

Wellicht het meest bekende akkoord van de Stichting van de Arbeid is het Akkoord van Wassenaar van 24 november 1982. In die tijd verkeerde Nederland in een langdurige economische crisis, de werkloosheid nam in fors tempo toe en er leek geen uitzicht op een uitweg uit de misère. Dat was de achtergrond van dit akkoord waarin de Stichting werkgevers en werknemers op bedrijfstak- en

Zuinig gebruik

Het moge juist zijn wanneer wordt geconstateerd dat de Stichting een minder roemrucht imago heeft dan een aantal andere colleges in ons land. Maar om het publicitaire imago gaat het niet: haar werkelijke en soms grootste waarde ontleent de Stichting aan het werk achter de schermen, niet aan haar plaats op de publieke tribune. De Stichting is een instrument waar dan ook een zuinig en dikwijls onopvallend gebruik van moet worden gemaakt.

Het is beter dat de Stichting niet te frequent maar met effectieve aanbevelingen naar buiten treedt – zoals de toch historische aanbevelingen van 1982 en 1984 – dan wanneer er verwachtingen worden gewekt die niet waar kunnen worden gemaakt. De Stichting moet derhalve extra voorzichtig zijn bij het kiezen van gespreksonderwerpen: beide partijen moeten er iets in zien en het vertrouwen hebben dat overleg ook tot resultaten kan leiden.

Ook de overheid moet – en zal naar mijn mening – blijven respecteren dat de Stichting haar eigen agenda vaststelt. Het feit dat bij een driepartijenoverleg in de Stichting tot op heden altijd een vertegenwoordiger van de overheid de voorzittersfunctie vervult is uit doelmatigheidsoverwegingen wellicht begrijpelijk, maar mag aan dit principe geen afbreuk doen. De overheid, evenals de sociale partners zelf, dient het grote verschil te onderkennen, en publiekelijk te tonen, tussen het overleg in de SER en het overleg in de Stichting.

Bron

Toespraak van de heer mr. C.J.A. van Lede – werkgeversvoorzitter van het bestuur – uitgesproken tijdens een bijeenkomst ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan Stichting van de Arbeid op 19 juni 1985.

ondernemingsniveau aanbeveelt een politiek van gematigde loonstijging te voeren teneinde de winstgevendheid van het bedrijfsleven te verbeteren in combinatie met een werkgelegenheidsbeleid in bedrijfstakken en bedrijven door middel van onder meer maatregelen op het gebied van arbeidsduurverkorting.

Voorjaars- en Najaarsoverleg

In de jaren daarna kwam op dat sociale partners en het kabinet in principe tweemaal per jaar – in het voorjaar en in het najaar – bijeenkwamen voor overleg. Een afvaardiging van het kabinet kwam dan op bezoek bij de Stichting van de Arbeid.

De minister-president, de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Economische Zaken en van Financiën waren vaste gasten. Op de agenda stonden actuele sociaaleconomische kwesties. Soms werden afspraken gemaakt die uitmondten in een akkoord tussen de sociale partners onderling en/of tussen de regering en de sociale partners. Soms was het vooral een gedachtewisseling over de sociaaleconomische situatie van dat moment. Het kabinet zegde dan bijvoorbeeld toe beleid in gang te zetten of om te buigen. De sociale partners zegden toe bepaalde onderwerpen op te pakken.

Tegen het einde van de jaren nul kwam hierin verandering. Regulier overleg werd vervangen door noodzakelijk overleg. Dat leidde in de jaren tien tot de twee opeenvolgende Pensioenakkoorden en het Sociaal Akkoord.

Sociaal Akkoord

Sociale partners en kabinet hebben eind 2012 de afspraak gemaakt met elkaar in overleg te gaan om te komen tot een gezamenlijke agenda voor het creëren van werkgelegenheid en economische groei om zo de grote economische crisis, die toen al meer dan vijf jaar aan de gang was, een halt toe te roepen. Op 11 april 2013 mondde dit overleg uit in het Sociaal Akkoord.

*De aanbevelingen van de Stichting
worden vertaald in concrete
maatregelen in cao's*

Samenwerking met andere organisaties

Wanneer voor een langere termijn samenwerking met andere organisaties wordt aangegaan, gebeurt dit meestal in de vorm van projecten.

De Werkkamer

Om tot een betere werking van de regionale arbeidsmarkt te komen, is een nieuwe infrastructuur nodig. Met dat doel hebben sociale partners samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in maart 2013 een nieuw overlegplatform, De Werkkamer, ingericht. Met het instellen van De Werkkamer wordt beoogd het onderlinge overleg en de samenwerking te intensiveren door de verbinding tussen landelijk, sectoraal en regionaal arbeidsmarktbeleid te leggen.

Het eerste doel van De Werkkamer is om de participatiekansen van werkzoekenden met een arbeidsbeperking aanzienlijk te vergroten.

Het bereiken van gezamenlijke opvattingen is een proces van onderhandelen en dus ook van 'geven en nemen'

Diversiteit in bedrijf

Op initiatief van de Stichting van de Arbeid en de Raad voor Overheidspersoneelsbeleid (ROP) is begin 2015 het project Diversiteit in bedrijf (Dib) van start gegaan. Doel van dit project is om diversiteit en inclusie op de werkvloer in de private en publieke sector te stimuleren. Daarbij wordt de meerwaarde voor bedrijven van een divers samengesteld personeelsbestand en van een inclusieve bedrijfscultuur benadrukt. De specifieke insteek betreft vijf dimensies: arbeidsbeperking en chronische ziekte, gender, leeftijd, LHBTI en etnische, culturele en religieuze achtergrond.

Meer weten

Publicaties online

De meeste aanbevelingen, adviezen en akkoorden die sinds 1945 zijn verschenen, zijn te downloaden van de website www.stvda.nl.

*De Stichting van de Arbeid stimuleert
goede arbeidsverhoudingen*

Bijlage 1 - Adressen van Stichting van de Arbeid en centrale werkgevers- en werknemersorganisaties

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 3499 577
E info@stvdA.nl
www.stvda.nl

Vereniging VNO-NCW

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 070 3490 349
E informatie@vno-ncw.nl
www.vno-ncw.nl

Kon. Vereniging MKB-Nederland

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 015 2191 212
E bureau@mkb.nl
www.mkb.nl

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland

Bezuidenhoutseweg 105-113
Postbus 29773
2502 LT Den Haag
T 070 3382 700
E secretariaat@lto.nl
www.lto.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Centraal Vakbondshuis
Hertogswetering 159
Postbus 9208
3506 GE UTRECHT
T 088 3680 368
E info@fnv.nl
www.fnv.nl

Christelijk Nationaal Vakverbond

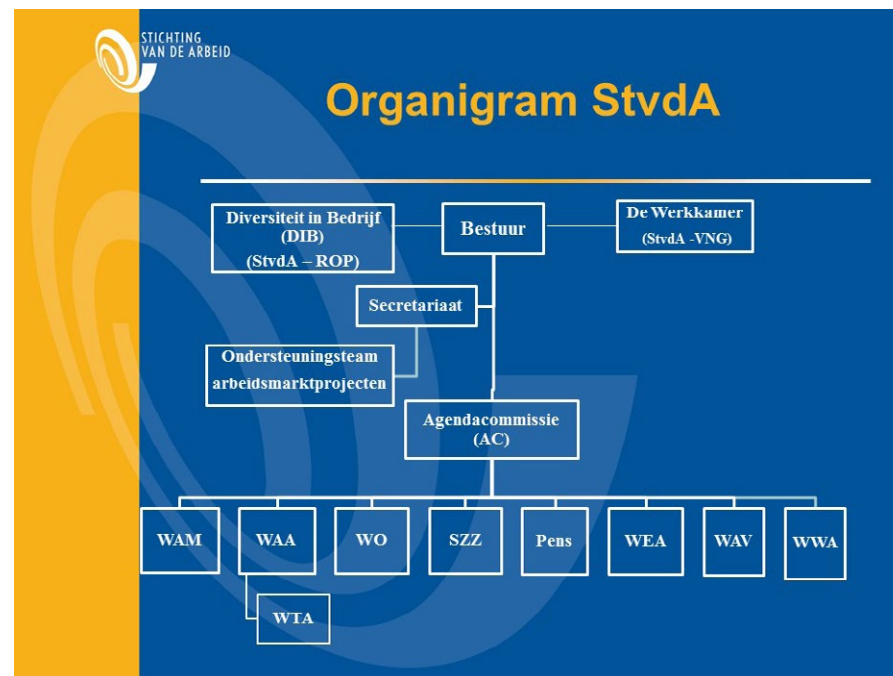
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
T 030 7511 001
E cnvinfo@cnv.nl
www.cnv.nl

Vakcentrale voor Professionals

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90525
2509 LM Den Haag
T 070 3499740
E info@vcp.nl
www.vcp.nl

Bijlage 2 - Organigram

AC = Agendacommissie

ROP = Raad voor het Overheidspersoneel

VNG = Vereniging van Nederlandse Gemeenten

WAM = Werkgroep Arbeidsmarkt

WAA = Werkgroep Arbeidsvoorwaarden en Arbeidsverhoudingen

WTA = Subwerkgroep Toetsingskader AVV

WO = Werkgroep Onderwijs

SZZ = Werkgroep Sociale Zekerheid en Zorg

Pens = Werkgroep Pensioenen

WEA = Werkgroep Europese Aangelegenheden

WAV = Werkgroep Arbo & Vitaliteit

WWA = Werkgroep WW- en WGA-aanvulling